

NORGES HØYESTERETT

Den 20. juli 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bull, Falch og Sæther i

HR-2023-1380-U, (sak nr. 23-094062STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Axel Villads Lange)

mot

Påtalemyndigheten (konstituert statsadvokat Kjell-Otto Lilleberg)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å nekte en anke fremmet etter straffeprosessloven § 321 andre ledd første punktum.
- (2) A ble 14. mars 2023 satt under tiltale av politimesteren i Møre og Romsdal for
 - kroppsskade, jf. straffeloven § 273, jf. § 15 (post I)
 - vold mot person fra en særskilt utsatt yrkesgruppe, jf. straffeloven § 286 (post II)
 - trusler mot person fra en særlig utsatt yrkesgruppe, jf. straffeloven § 265 første ledd, jf. annet ledd (post III)
 - ruspåvirket kjøring, jf. vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 22 første ledd (post IV)
 - bæring av skarpe redskaper på offentlig sted, jf. straffeloven § 189 annet ledd (post V)
 - bæring av knokejern, jf. våpenloven (2018) § 39, jf. § 8, jf. § 41, jf. våpenforskriften § 3-6 (post VI).
- (3) Møre og Romsdal tingrett avsa 2. mai 2023 dom med slik domsslutning:
 - «1. A, født 00.00.1990, dømmes for
 - én overtredelse av straffeloven § 273
 - én overtredelse av straffeloven § 286
 - én overtredelse av straffeloven § 265 første ledd, jf. annet ledd
 - én overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 22 første ledd
 - én overtredelse av straffeloven § 189 annet ledd
 - én overtredelse av våpenloven (2018) § 39, jf. § 8, jf. § 41, jf. våpenforskriften § 3-6alt sammenholdt med straffeloven § 79 a) og b) til fengsel i 9 – ni – måneder.Varetekt kommer til fradrag med 74 – syttifire – dager, jf. straffeloven (2005) § 83.

2. A, f. 00.00.1990 dømmes til å betale 50 000 – femtitusen – kroner i oppreisningserstatning til B i solidaransvar med C innen 2 – to – uker fra forkynning av dommen.
 3. A, f. 00.00..1990 dømmes til å tåle inndragning av en kjøttøks, en skrutrekker og et knokejern til staten, jf. straffeloven § 69, jf. § 75.
 4. A, f. 00.00..1990 dømmes til sperrefrist for å erverve førerett for motorvogn for en periode på 14 – fjorten – måneder, jf. vegtrafikkloven § 24a annet ledd, jf. tapsforskriften § 41, jf. § 3-12, jf. § 3-2 nr. 2.»
- (4) A anket tingrettens dom til lagmannsretten. Anken gjaldt bevisvurderingen under skyldspørsmålet og rettsanvendelsen for tiltalens post I, subsidiært straffutmålingen. Det ble også anket over den idømte oppreisningserstatningen.
- (5) Frostating lagmannsrett avsa 16. mai 2023 beslutning med slik slutning:
- «Anken nektes fremmet.»
- (6) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling. Det er i korte trekk gjort gjeldende at det ikke var forsvarlig av lagmannsretten å nekte anken fremmet, og at lagmannsretten heller ikke har foretatt en reell overprøving av de påberopte ankegrunnene.
- (7) *Påtalemyndigheten* har ikke hatt merknader til anken.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 femte ledd. I dette ligger blant annet at utvalget kan prøve om begrunnelsen er tilstrekkelig, og om det ut fra retts- og bevisspørsmålene var forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. HR-2021-2058-A avsnitt 28 med videre henvisninger.
- (9) Hjemmelen for lagmannsrettens ankenektelse er i dette tilfellet straffeprosessloven § 321 annet ledd første punktum, om at anke til lagmannsretten kan nektes fremmet når retten «finner det klart» at anken ikke vil føre frem. Som fremholdt i HR-2021-2058-A avsnitt 24 er dette et strengt vilkår.
- (10) I avsnitt 31 i samme avgjørelse peker Høyesterett på at det er nær sammenheng mellom lovens klarhetskrav og kravet til forsvarlighet. Retten kan ikke konstatere at det er klart at en anke ikke vil føre frem, dersom den ikke har et forsvarlig grunnlag for en slik avgjørelse. Hvis det er anket over bevisvurderingen under skyldspørsmålet, vil det konkrete bevisbildet i saken stå sentralt, slik Høyesterett påpeker i avsnitt 33 i avgjørelsen. Det heter videre i dette avsnittet:

«Dersom forklaringen fra fornærmede utgjør det sentrale grunnlaget for domfellelsen i tingretten, vil det i mange tilfeller ikke være forsvarlig å avgjøre ankesaken uten en muntlig ankeforhandling i lagmannsretten. Generelt gjelder at dersom tiltalte benekter å ha begått den handlingen som beskrives i tiltalen, kan hans eller hennes forklaring bare settes til side som mindre troverdig enn forklaringene fra fornærmede og andre vitner dersom lagmannsretten, på grunnlag av skriftlig og forenklet behandling, har grunnlag for å konstatere at det samlet foreligger bevis og omstendigheter som gjør at det kan utelukkes at den tiltalte forklarer seg riktig. Dette gjelder typisk der det foreligger fellende tekniske bevis, men er ikke begrenset til slike tilfeller.»

- (11) Dersom tingrettens domfellelse er basert på forklaringen fra fornærmede og vitner i en situasjon der tiltalte benekter å ha begått den aktuelle handlingen, må altså den skriftlige og forenklete behandlingen som lagmannsrettens ankesiling innebærer, gi lagmannsretten grunnlag for å konstatere at bevisbildet samlet sett utelukker at tiltalte har forklart seg riktig.
- (12) Saken her involverer fire menn som oppholdt seg i leiligheten til én av dem, D, som er det sentrale vitnet i saken. Alle var i varierende grad ruspåvirket. På et tidspunkt da D hadde gått og lagt seg, ble en av de andre utsatt for vold som resulterte i kroppsskade. Spørsmålet er om det bare var én av de andre, C som allerede er dømt for dette i en separat sak, eller også den tiltalte i saken her, A, som stod for voldsutøvelsen.
- (13) Tiltalte har forklart at han ikke deltok i voldsutøvelsen: Han lå og sov på et annet rom da voldsutøvelsen begynte, og at da han kom inn i stuen, var C i ferd med å slå og sparke fornærmede.
- (14) Fornærmede selv husker ikke noe av voldsutøvelsen, men C og D, som kom til mens mishandlingen pågikk, har forklart at C og tiltalte var sammen om voldsutøvelsen. Tingretten, som særlig har lagt vekt på forklaringen fra D, uttaler blant annet følgende:
- «På bakgrunn av bevisførselen i saken er retten ikke i tvil om at tiltalte og vitner holder tilbake sentrale opplysninger i saken. Retten viser til at tiltalte, C, D og fornærmede har ulike forklaringer om flere detaljer i hendelsesforløpet denne kvelden og natten. På bakgrunn av den samlede bevisførsel er retten likevel ikke i tvil om at tiltalte og C har begått voldsutøvelsen mot fornærmede i fellesskap og at de var likeverdige. Retten har derfor utelukket tiltalte sin forklaring om han ikke deltok under voldsbruken mot fornærmede.»
- (15) Ifølge dommen hadde tiltalte «sparket/stemplet med foten mot hodet til fornærmede, men også slått ham med knyttneven», også dette basert på forklaringen fra D.
- (16) Da politiet kom, fant de fornærmede på gulvet, kraftig forslått og med blodsøl utover gulvet. Det er imidlertid ikke funnet noen biologiske spor fra fornærmede i form av DNA fra blod eller hudceller på tiltaltes kropp, klær eller sko som viser at han var i kontakt med eller i nærheten av fornærmede under voldshendelsen. På C ble det funnet slike spor. Tingretten kommenterer dette på følgende måte:
- «Når det gjelder manglende biologiske spor (DNA) på tiltalte, men funn på C, vurderer retten at fravær av slike spor ikke gir grunnlag for frifinnelse i denne saken. Det kan være flere grunner til at det ikke er funnet spor på tiltalte, for eksempel kan tiltalte hatt tid til å fjerne spor eller bytte klær og sko før politiet pågrep ham utenfor leiligheten.»
- (17) Tingrettens to hypoteser er uttrykkelig bare to av flere mulige forklaringer. Det er imidlertid nærliggende å anta at dersom tingretten hadde sett en mer sannsynlig forklaring på de manglende sporene, ville den ha nevnt den forklaringen.
- (18) Slik ankeutvalget forstår påtalemyndighetens påtegning til tiltaltes anke til lagmannsretten, er det ikke bestridt at tiltalte ikke kan ha skiftet klær eller sko. Derimot er det uenighet om han kan ha hatt tid og anledning til å tørke bort eventuelle spor før politiet kom. Påtalemyndigheten har vist til et par omstendigheter som tyder på at tiltalte hadde tid til dette.

Forsvarers anførsel i anken til lagmannsretten om at det ikke er funnet kluter, papir eller annet som kan understøtte en slik teori, synes imidlertid ikke imøtegått.

- (19) I anken til lagmannsretten ble det særlig anført at tingrettens begrunnelse knyttet til de manglende sporene på tiltaltes klær, sko og kropp betydde at strafferettens regel om at all rimelig tvil skal komme tiltalte til gode, var feil anvendt. Lagmannsretten kommenterer dette slik:

«Fravær av DNA eller andre biologiske spor har ingen avgjørende betydning i denne saken. Tingretten har foretatt en samlet bevisvurdering og slik kommet til at A har gjort seg skyldig i kroppsskade selv om det ikke ble funnet DNA fra fornærmede på han eller hans klær. Lagmannsretten tiltrer vurderingen og er ikke enig med forsvarer i at tingrettens bevisvurdering på dette punkt innebærer rettsanvendelsesfeil.»

- (20) Ankeutvalget er enig i at det i en slik situasjon må gjøres en samlet bevisvurdering. Dersom de øvrige bevisene, her i praksis forklaringene fra C og D, er tilstrekkelig overbevisende, er det ikke nødvendig å påvise nøyaktig hvorfor det ikke er funnet spor fra fornærmede på tiltaltes klær eller kropp. Men dersom det mangler en plausibel forklaring på hvordan dette kunne ha seg, kan det skape tvil om vitneforklaringenes troverdighet.
- (21) Ankeutvalget har ikke grunnlag for å konstatere at det ikke kan finnes en slik forklaring på de manglende biologiske sporene. Slik utvalget ser det, innebærer likevel den usikkerhet om tingrettens syn på dette som påpekes i anken til lagmannsretten, at den skriftlige og forenklete behandlingen som lagmannsrettens ankesiling innebærer, ikke ga et forsvarlig grunnlag for å konstatere at bevisbildet samlet sett utelukker at tiltalte har forklart seg riktig.
- (22) Lagmannsrettens beslutning må etter dette oppheves.
- (23) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Ingvald Falch
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Knut Erik Sæther
(sign.)